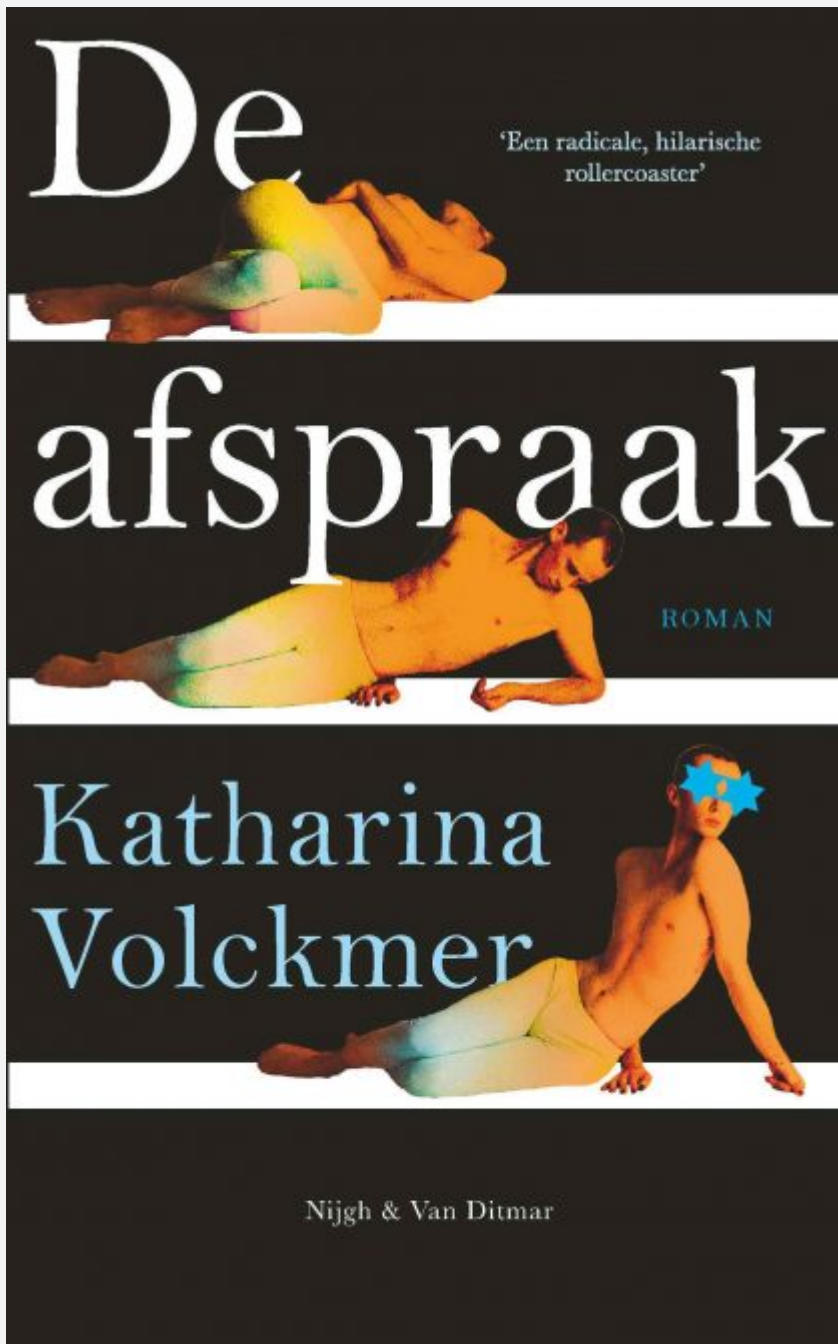

'De afspraak' door Katharina Volckmer

De afspraak van Katharina Volckmer is geen standaard-roman, maar een monoloog van een Duitse vrouw, de hoofdpersoon zonder naam. Het verhaal speelt zich af in de behandelkamer van ene dokter Seligman, een Joodse dokter die zelf niet aan het woord komt. De hoofdpersoon is naar London verhuisd om haar naziverleden achter zich te laten: haar overgrootvader was stationschef van het laatste station vóór Auschwitz. In maatschappelijk en sociaal opzicht vindt ze zichzelf mislukt. Ze is ontslagen van haar tweederangs baan nadat ze een collega bedreigde met een nietmachine. Haar affaire met een getrouwde kunstenaar is net op de klippen gelopen. Ze woont in een buurt waar mensen afval op straat achter laten en over haar vrienden spreekt ze niet.

Terwijl dokter Seligman haar onderzoekt, voorziet de hoofdpersoon de lezer van haar ongezouten kritiek op de samenleving. Ze heeft een radicaal, feministisch en pessimistisch standpunt. Zo stelt ze dat de samenleving ten onrechte is ontworpen voor 'het lichaam met een pik'. Om zich te verzetten tegen de normen die vrouwen worden opgelegd gaat ze zelf naar de heren-wc en kleed ze zich als man.

Op meerdere vlakken doet *De afspraak* denken aan *Mijn lieve gunsteling* van Marieke Lucas Rijneveld. In *De afspraak* heeft de hoofdpersoon seksuele fantasieën over Hitler, in de roman van Marieke Lucas Rijneveld stelt het meisje Hitler voor als haar gesprekspartner. In beide boeken wordt het thema genderidentiteit besproken en vallen beide personages ergens in het non-binaire spectrum. Tegelijkertijd zijn de personages gefascineerd door het mannelijke geslachtsdeel. Het meisjes in *Mijn lieve gunsteling* verlangt naar haar eigen 'geweitje' en bewaart de piemel van een dode otter onder haar bed. De hoofdpersoon in *De afspraak* gaat nog een stap verder en ligt in de behandelstoel voor haar nieuw te verwerven geslachtsdeel.

De nieuwe piemel komt terug in de ondertitel van *De afspraak: het verhaal van een Joodse pik*. De hoofdpersoon wil het

liefst een onbesneden, Joodse pik, om zo iets terug te kunnen doen na de oorlog. De hoofdpersoon vertolkt Katharina Volckmer's mening dat de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog in Duitsland nog steeds gepaard gaat met ongemak en stilte.

De schrijfster weet ons te confronteren met onze vooroordelen over vrouwelijke personages; moet een vrouwelijk personage per se sociaal geaccepteerde standpunten hebben? Moet zij knap, vrouwelijk en sympathiek zijn? De hoofdpersoon is dat absoluut niet, waardoor ik in eerste instantie moeite heb me met haar te identificeren. Ook haar pessimisme irriteert me en doet me herinneren aan personage Harpie uit de gelijknamige roman van Hannah van Binsbergen. Het ongepolijste taalgebruik en de tot in detail beschreven pijpsessies in een openbare wc zouden zo in *Harpie* kunnen staan.

De afspraak leest vluchtig. Er zijn geen hoofdstukken en je moet oppassen er niet door heen te denderen als ware het een dagvaarding. Ik was opgelucht toen ik *De afspraak* uit had en zou het boek niet snel voor een tweede maal van de boekenplank halen. Te lelijk, te vulgair. En blijkbaar hebben meer mensen moeite met het boek. Het duurde een tijd voordat Katharina Volckmer een Duitse uitgeverij bereid vond om het boek in haar thuisland te publiceren. Of zou dat een andere reden hebben?

De essentie van het boek drong pas tot me door toen ik op internet meer ging lezen over de schrijfster en haar bedoelingen. De thema's (Tweede Wereldoorlog, de normen waaraan vrouwen zouden moeten voldoen - en waar de hoofdpersoon duidelijk niet aan voldoet) zijn zeker relevant, maar ik vraag me af of lezers door *De afspraak* worden aangezet om er over na te denken. Zelf vond ik het niet 'leuk' om te lezen, hoewel dat woord natuurlijk weinig zegt. Er zit geen lopend verhaal in het boek, eigenlijk is het één lange scène waarin de hoofdpersoon haar gedachten 'uitspuugt' over de dokter.

Uitgeverij   Nijgh & Van Ditmar, 2020
Pagina's   143
Vertaald   uit het Engels door Koos Mebius (*The Appointment*)
ISBN   978 9038 808 451

Recensie door Lieke Polak, juni 2021